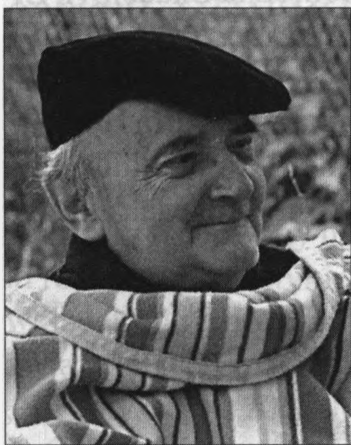

In memoriam: profesor Zdeněk Kožmín (28.2.1925 – 12.11. 2007)

MICHAL KRÍSTEK

(Brno)

Na podzim loňského roku se uzavřela životní dráha prof. PhDr. Z. Kožmína, CSc., významné osobnosti české literární vědy a literárněvědně orientované stylistiky druhé poloviny 20. století. Patřil ke generaci, jejíž vysokoškolská studia začala až po ukončení 2. světové války, se znovuotevřením českých vysokých škol. V letech 1945-1949 vystudoval na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze češtinu a filozofii, jeho učitelem byl mj. jeden z významných představitelů Pražského lingvistického kroužku – Jan Mukařovský.

Po absolvování fakulty Z. Kožmín postupně získával akademické hodnosti: 1949 PhDr., 1962 CSc. – disertace *Styl Vančurovy prózy* byla r. 1968 vydána knižně. V roce 1956 nastoupil na Pedagogickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně, kde se o několik let později stal docentem; jeho habilitační práce vyšla r. 1967 pod názvem *Umění stylu*. Po vojenském zásahu Varšavské smlouvy v Československu r. 1968 byl z politických důvodů nucen z fakulty odejít, od r. 1970 až do odchodu do penze r. 1985 vyučoval na střední škole – podobně jako dříve před svým nástupem na univerzitu. Po společenských změnách v Československu na přelomu let 1989-1990 byl r. 1990 rehabilitován a mohl opět působit na Masarykově univerzitě; r. 1991 se stal univerzitním profesorem. V 90. letech 20. stol. přednášel mj. na univerzitách v Rakousku, Holandsku a ve Francii. Jeho zásluhy byly oceněny např. zlatou medailí Masarykovy univerzity (1994) a cenou města Brna za literaturu (1996).

Po odborné stránce se Z. Kožmín dlouhodobě věnoval literárněteoretickým analýzám stylu české literatury 20. století, a to jak próze, tak poezii. Na prozaické texty jsou zaměřeny už zmíněné práce *Umění stylu* (1967) a *Styl Vančurovy prózy* (1968), později *Zvětšeniny ze stylu bratří Čapků* (1989) a také poslední knižně

vydaná práce – *Zvětšeniny z Komenského* (2007), kniha, kterou v posledních letech promýšlel a připravoval společně se svou manželkou Drahomírou, která mu byla spolehlivou životní oporou.

Pokud jde o poezii, v době nedobrovolného působení mimo univerzitu vzniklo metodologicky cenné skriptum *Interpretace básní* (1986, přepracováno 1997); širší zaměření měla z téže doby pocházející, na středoškolskou praxi orientovaná série statí o kreativních způsobech výuky stylistiky – knižně vyšla pod názvem *Tvořivý sloh* r. 1995. Z dalších děl je nutno připomenout monografii *Skácel* (1994, doplněné vydání 2000), která je důkladnou a zasvěcenou poctou dlouholetému příteli - významnému českému básníkovi 2. poloviny 20. stol., Janu Skácelovi. Literárněvědný a filozofický přístup se prolíná v pracích *Smysl dekonstrukce* (1998), *Modely interpretace* (2001) a *Existencialita* (2003), věnovaných vybraným otázkám tvorby filozofů Jacques Derridy, Jana Patočky a básníka Vladimíra Holana.

Profesor Zdeněk Kožmín patřil k těm vzácným lidem, kteří kromě hlubokého vzdělání měli také lidský a velice srdečný vztah ke svému okolí – právě tak zůstane v paměti těch, kteří jej znali.

